

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 11. júna 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Spoločná politika v oblasti azylu – Smernica 2011/95/EÚ – Podmienky na priznanie postavenia utečenca – Článok 2 písm. d) a e) – Dôvody prenasledovania – Článok 10 ods. 1 písm. d) a článok 10 ods. 2 – ‚Príslušnosť k určitej sociálnej skupine‘ – Článok 4 – Posúdenie skutočností a okolností na individuálnom základe – Smernica 2013/32/EÚ – Článok 10 ods. 3 – Podmienky posudzovania žiadostí o medzinárodnú ochranu – Článok 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie – Najlepší záujem dieťaťa – Určenie – Maloleté štátne príslušníčky tretej krajiny, ktoré sa z dôvodu svojho pobytu v členskom štáte stotožňujú so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi“

Vo veci C-646/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (súd v Haagu zasadajúci v 's-Hertogenboschi, Holandsko) z 22. októbra 2021 a doručený Súdnemu dvoru 25. októbra 2021, ktorý súvisí s konaním:

K,

L

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda L. Bay Larsen, predsedovia komôr A. Arabadžiev, C. Lycourgos, E. Regan, F. Biltgen a N. Piçarra (spravodajca), sudcovia P. G. Xuereb, L. S. Rossi, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, I. Ziemele a J. Passer,

generálny advokát: A. M. Collins,

tajomníčka: A. Lamote, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. apríla 2023,

* Jazyk konania: holandčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- K a L, v zastúpení: B. W. M. Toemen a Y. E. Verkouter, advocaten, za právnej pomoci S. Rafi, experte,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, A. Hanje a M. A. M. de Ree, splnomocnené zástupkyne,
- česká vláda, v zastúpení: L. Halajová, M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,
- grécka vláda, v zastúpení: M. Michelogiannaki a T. Papadopoulou, splnomocnené zástupkyne,
- španielska vláda, v zastúpení: A. Gavela Llopis a A. Pérez-Zurita Gutiérrez, splnomocnené zástupkyne,
- francúzska vláda, v zastúpení: A.-L. Desjonquères a J. Illouz, splnomocnení zástupcovia,
- maďarská vláda, v zastúpení: Zs. Biró-Tóth a M. Z. Fehér, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Azéma a F. Wilman, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 13. júla 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článku 10 ods. 1 písm. d) a článku 10 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi K a L na jednej strane a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko) na druhej strane vo veci zamietnutia ich následných žiadostí o medzinárodnú ochranu zo strany tohto tajomníka.

Právny rámec

Medzinárodné právo

Ženevský dohovor

- 3 Dohovor o právnom postavení utečencov, podpísaný v Ženeve 28. júla 1951 [*Zbierka zmlúv Organizácie spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], ktorý nadobudol platnosť 22. apríla 1954 a bol doplnený Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov,

podpísaným v New Yorku 31. januára 1967, ktorý nadobudol platnosť 4. októbra 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“), v článku 1 časti A ods. 2 stanovuje, že „na účely tohto dohovoru sa pojem ‚utečenec‘ vzťahuje na ktorúkoľvek osobu, ktorá sa nachádza mimo svojho štátu a má oprávnené obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu svojho štátu;...“

CEDAW

- 4 Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (ďalej len „CEDAW“), ktorý bol prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 18. decembra 1979 a nadobudol platnosť 3. septembra 1981 (*Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov*, zv. 1249, č. I-20378, s. 13), pričom jeho zmluvnými stranami sú všetky členské štáty, vo svojom článku 1 stanovuje, že „na účely [tohto dohovoru] bude výraz ‚diskriminácia žien‘ označovať akékoľvek robenie rozdielu, vylúčenie alebo obmedzenie vykonané na základe pohlavia, ktorého dôsledkom alebo cieľom je narušiť alebo zrušiť uznanie, požívanie alebo uplatnenie zo strany žien, bez ohľadu na ich rodinný stav, na základe rovnoprávnosti mužov a žien, ľudských práv a základných slobôd v politickej, hospodárskej, sociálnej, kultúrnej, občianskej alebo inej oblasti“.
- 5 Článok 3 tohto dohovoru stanovuje, že štáty, zmluvné strany, budú vo všetkých oblastiach, osobitne v politickej, sociálnej, hospodárskej a kultúrnej oblasti, prijímať všetky príslušné opatrenia, vrátane legislatívnych opatrení, na zabezpečenie plného rozvoja a povznesenia žien s cieľom zaručiť im uplatňovanie a využívanie ľudských práv a základných slobôd na základe rovnoprávnosti s mužmi.
- 6 Podľa článku 5 uvedeného dohovoru štáty, zmluvné strany, prijímú všetky príslušné opatrenia na zmenu spoločenských a kultúrnych zvyklostí, pokiaľ ide o správanie mužov a žien, s cieľom dosiahnuť odstránenie predsudkov a zvykov a všetkých iných praktík založených na myšlienke podradenosti a nadradenosti niektorého z pohlaví alebo na stereotypných úlohách mužov a žien.
- 7 Podľa článkov 7, 10 a 16 toho istého dohovoru štáty, zmluvné strany, prijímú všetky príslušné opatrenia na odstránenie diskriminácie žien v politickom a vo verejnom živote krajiny, v oblasti vzdelania, ako aj vo všetkých veciach týkajúcich sa manželstva a rodinných vzťahov.

Istanbulský dohovor

- 8 V súlade s článkom 1 Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu, uzavretého v Istanbule 11. mája 2011, podpísaného Európskou úniou 13. júna 2017 a schváleného v jej mene rozhodnutím Rady (EÚ) 2023/1076 z 1. júna 2023 (Ú. v. EÚ L 143 I, 2023, s. 4) (ďalej len „Istanbulský dohovor“), ktorý nadobudol platnosť, pokiaľ ide o Úniu, 1. októbra 2023, je najmä ochraňovať ženy pred všetkými formami násilia a predchádzať násiliu na ženách a domácomu násiliu, trestne stíhať násilie na ženách a domáce násilie a odstrániť ho, prispieť k odstráneniu všetkých foriem diskriminácie žien a podporovať skutočnú rovnoprávnosť medzi ženami a mužmi vrátane emancipácie žien.

9 Článok 3 tohto dohovoru na účely jeho uplatnenia spresňuje, že pojmom ‚násilie na ženách‘ chápaným ako porušenie ľudských práv a formou diskriminácie žien sa rozumejú všetky činy rodovo podmieneného násillia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú, ale aj ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote.

10 Článok 4 ods. 2 uvedeného dohovoru stanovuje:

„Zmluvné strany odsudzujú všetky formy diskriminácie žien a prijímú bezodkladne potrebné legislatívne a iné opatrenia na jej predchádzanie, a to najmä prostredníctvom:

- začlenenía zásady rovnoprávnosti medzi ženami a mužmi do štátnych ústav alebo iného príslušného zákonodarstva s cieľom zabezpečenia praktickej realizácie tejto zásady;
- zákazu diskriminácie žien, a to aj pomocou použitia sankcií, ak je to primerané;
- zrušenia zákonov a praktík, ktoré diskriminujú ženy.“

11 Článok 60 Istanbulskeho dohovoru znie:

„1. Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia, aby zabezpečili, že rodovo podmienené násilie na ženách môže byť uznané ako forma prenasledovania v zmysle článku 1 [časti] A [ods. 2 Ženevskeho dohovoru] a ako forma vážneho bezprávia, ktoré vedie k doplnkovej/subsidiárnej ochrane.

2. Zmluvné strany zabezpečia rodovo citlivú interpretáciu všetkých oblastí [Ženevskeho dohovoru] a tam, kde sa preukáže, že obava z prenasledovania je jedným z dôvodov alebo tvorí viacero z týchto dôvodov, žiadateľom sa udelí postavenie utečenca podľa uplatniteľných relevantných nástrojov.

...“

Právo Únie

Smernica 2011/95

12 Podľa odôvodnení 4, 16, 18 a 30 smernice 2011/95:

„(4) Ženevský dohovor a protokol poskytujú základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov.

...

(16) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané najmä [Chartou]. Táto smernica sa snaží predovšetkým o zaistenie plného rešpektovania ľudskej dôstojnosti a práva na azyl žiadateľov o azyl a ich sprevádzajúcich rodinných príslušníkov, ako aj o podporu uplatňovania článkov 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 uvedenej [Charty] a mala by sa preto vykonávať primerane.

...

- (18) Pri vykonávaní tejto smernice by členské štáty mali zohľadňovať hlavne „najlepší záujem dieťaťa“ v súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989. Pri posudzovaní najlepších záujmov dieťaťa by členské štáty mali riadne zohľadňovať najmä zásadu celistvosti rodiny, prospechu a sociálneho rozvoja maloletej osoby, hľadiská ochrany a bezpečnosti a názory maloletej osoby v súlade s jej vekom a zrelosťou.

...

- (30) Rovnako je potrebné zaviesť spoločný pojem dôvodu prenasledovania „príslušnosť k určitej sociálnej skupine“. Na účely vymedzenia určitej sociálnej skupiny je potrebné náležite zohľadniť otázky vyplývajúce z rodovej príslušnosti žiadateľa vrátane rodovej identity a sexuálnej orientácie, ktoré môžu súvisieť s určitými právnymi tradíciami a zvykmi a ktorých výsledkom môže byť napríklad mrzačenie pohlavných orgánov, nútená sterilizácia či nútené potraty, a to do tej miery, do akej súvisia s oprávnenou obavou žiadateľa z prenasledovania.“

- 13 Článok 2 tejto smernice s názvom „Vymedzenia pojmov“ znie takto:

„Na účely tejto smernice platia tieto vymedzenia pojmov:

- a) „medzinárodná ochrana“ znamená postavenie utečenca a doplnkovú ochranu, ako sú vymedzené v písmenách e) a g);

...

- d) „utečenec“ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý [sa] kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine [nachádza mimo štátu svojej štátnej príslušnosti a – *neoficiálny preklad*] nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny, alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho [obvyklého – *neoficiálny preklad*] pobytu z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;

- e) „postavenie utečenca“ znamená uznanie štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva členským štátom za utečenca;

...

- i) „žiadateľ“ je štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá podala žiadosť o medzinárodnú ochranu, vo veci ktorej zatiaľ nebolo prijaté konečné rozhodnutie;

...

- k) „maloletý“ je osoba mladšia ako 18 rokov, ktorá je štátnym príslušníkom tretej krajiny, alebo osoba bez štátnej príslušnosti;

...

n) ‚krajina pôvodu‘ je krajina alebo krajiny štátnej príslušnosti alebo pre osoby bez štátneho občianstva krajina posledného [obvyklého – *neoficiálny preklad*] pobytu.“

14 Článok 4 tejto smernice s názvom „Posudzovanie skutočností a okolností“, ktorý sa nachádza v jej kapitole II týkajúcej sa „posudzovaní[a] žiadostí o medzinárodnú ochranu“, stanovuje:

„1. Členské štáty môžu považovať za povinnosť žiadateľa predložiť čo najskôr všetky náležitosti potrebné na zdôvodnenie žiadosti o medzinárodnú ochranu. V spolupráci so žiadateľom povinnosťou členského štátu je posúdiť príslušné náležitosti žiadosti.

2. Náležitosti uvedené v odseku 1 pozostávajú z vyhlásení žiadateľa a celej dokumentácie, ktorá je k dispozícii žiadateľovi, ktoré sa týkajú veku žiadateľa a základných informácií vrátane tých, ktoré sa týkajú príslušných príbuzných, totožnosti, štátnej príslušnosti (štátnych príslušností), krajiny (krajín) a miesta (miest) predchádzajúceho pobytu, predchádzajúcich žiadostí o azyl, cestovných trás, cestovných dokladov a dôvodov pre požadovanie medzinárodnej ochrany.

3. Posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa má vykonať na individuálnom základe a zahŕňa zohľadnenie:

a) všetkých príslušných skutočností, pokiaľ sa týkajú krajiny pôvodu v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti, vrátane zákonov a nariadení krajiny pôvodu a spôsobu, ktorým sú uplatňované;

...

c) individuálneho postavenia a osobných okolností žiadateľa vrátane takých faktorov ako pôvod, pohlavie a vek, s cieľom posúdenia, či by na základe osobných okolností žiadateľa činy, ktorým bol alebo mohol byť žiadateľ vystavený, predstavovali prenasledovanie alebo vážne bezprávie;

...

5. V prípade, že členské štáty uplatňujú zásadu, podľa ktorej je povinnosťou žiadateľa zdôvodniť žiadosť o medzinárodnú ochranu, a v prípade, že aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené listinným alebo iným dôkazom, tieto aspekty si nevyžadujú potvrdenie, ak sú splnené tieto podmienky:

...

c) vyhlásenia žiadateľa sú uznané za logické a prijateľné...

...

e) bola preukázaná všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa.“

15 Článok 9 tej istej smernice s názvom „Činy prenasledovania“ v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Aby sa čin považoval za čin prenasledovania v zmysle článku 1 písm. [časti – *neoficiálny preklad*] A Ženevského dohovoru, musí:

- a) byť svojou povahou dostatočne vážny alebo opakovaný tak, aby predstavoval vážne porušovanie základných ľudských práv, najmä práv, na ktoré sa nevzťahuje výnimka podľa článku 15 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [podpísaného v Ríme 4. novembra 1950], alebo
- b) byť zoskupením rozličných opatrení vrátane porušovania ľudských práv, ktoré sú dostatočne vážne na to, aby mali na jednotlivca rovnaký vplyv ako je uvedený v písmene a).

2. Činy prenasledovania, ako sú kvalifikované v odseku 1, môžu okrem iného nadobúdať formu:

...

f) činy špecifické pre pohlavie alebo činy osobitného charakteru týkajúceho sa detí.“

16 Článok 10 smernice 2011/95 s názvom „Dôvody prenasledovania“ stanovuje:

„1. Členské štáty zohľadnia pri posudzovaní dôvodov pre prenasledovanie tieto prvky:

...

d) skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä v prípade, že:

- príslušníci tejto skupiny majú prirodzenú charakteristiku alebo spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo vieru, ktorá je taká základná [alebo presvedčenie, ktoré sú také zásadné – *neoficiálny preklad*] pre identitu alebo vedomie [svedomie – *neoficiálny preklad*], že osoba by nemala byť nútená, aby sa [ich] zriekla, a
- táto skupina má jednoznačnú [vlastnú – *neoficiálny preklad*] identitu v príslušnej krajine, pretože je vnímaná ako odlišná od okolitej spoločnosti.

... Aspektom týkajúcim sa rodu vrátane rodovej identity sa venuje náležitá pozornosť na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny;

...

2. Pri posudzovaní, či žiadateľ má oprávnenú obavu z prenasledovania, je nepodstatné, či má žiadateľ skutočne takú... sociálnu... charakteristiku, ktorá spôsobuje prenasledovanie, za predpokladu, že takáto charakteristika je prisudzovaná žiadateľovi aktérom prenasledovania.“

17 Článok 20 tejto smernice, ktorý sa nachádza v jej kapitole VII týkajúcej sa „Obsah[u] medzinárodnej ochrany“, v odsekoch 3 a 5 stanovuje:

„3. Pri vykonávaní tejto kapitoly členské štáty zohľadňujú osobitnú situáciu zraniteľných osôb, ako sú maloleté osoby, maloleté osoby bez sprievodu,... osamelí rodičia s maloletými deťmi...“

...

5. Pri vykonávaní ustanovení tejto kapitoly, ktorá zahŕňa maloleté osoby, sa zohľadňuje predovšetkým najlepší záujem dieťaťa.“

Smernica 2013/32/EÚ

18 Článok 2 písm. q) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60) vymedzuje, že „následná žiadosť“ znamená „ďalšiu žiadosť o medzinárodnú ochranu podanú po prijatí konečného rozhodnutia o predchádzajúcej žiadosti...“.

19 Článok 10 tejto smernice s názvom „Požiadavky na posúdenie žiadostí“ v odseku 3 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby rozhodujúci orgán prijal rozhodnutie o žiadosti o medzinárodnú ochranu po primeranom posúdení. Na tento účel členské štáty zabezpečia:

a) aby sa žiadosti posudzovali a rozhodnutia prijímali individuálne, objektívne a nestranne;

b) aby sa získavali presné a aktuálne informácie z rôznych zdrojov, ako sú [Európsky podporný úrad pre azyl (EASO)] a [Úrad vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR)] a relevantné medzinárodné organizácie pre ľudské práva, týkajúce sa všeobecnej situácie panujúcej v krajinách pôvodu žiadateľov... a aby sa takéto informácie sprístupnili pracovníkom zodpovedným za posudzovanie žiadostí a prijímanie rozhodnutí;

...

d) aby pracovníci posudzujúci žiadosti a prijímajúci rozhodnutia mali v prípade potreby možnosť poradiť sa s odborníkmi o osobitných otázkach, ako sú otázky týkajúce sa zdravia, kultúrne otázky, otázky náboženstva, problematika detí alebo otázky rodovej rovnosti.“

20 Podľa článku 14 ods. 1 štvrtého pododseku uvedenej smernice „členské štáty môžu vo vnútroštátnych právnych predpisoch určiť, v ktorých prípadoch sa maloletej osobe poskytne príležitosť na osobný pohovor“.

21 Článok 15 ods. 3 tej istej smernice stanovuje:

„Členské štáty prijímú primerané kroky na zabezpečenie toho, aby sa osobné pohovory uskutočňovali za takých podmienok, ktoré umožňujú žiadateľom predložiť dôvody svojej žiadosti vyčerpávajúcim spôsobom. Na tento účel členské štáty zabezpečia, aby:

...

e) pohovory s maloletými osobami sa viedli formou prispôbenou deťom.“

22 Článok 40 smernice 2013/32, nazvaný „Následná žiadosť“, v odseku 2 stanovuje:

„Na účely prijatia rozhodnutia o prípustnosti žiadosti o medzinárodnú ochranu podľa článku 33 ods. 2) písm. d) následná žiadosť o medzinárodnú ochranu najprv podlieha predbežnému posúdeniu, či sa objavili alebo boli žiadateľom predložené nové skutočnosti alebo zistenia týkajúce sa posúdenia, či

žiadateľ spĺňa podmienky na uznanie za osobu požívajúcu medzinárodnú ochranu podľa smernice [2011/95].“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 23 K a L, žalobkyne vo veci samej, sú dve sestry irackej štátnej príslušnosti, narodené v rokoch 2003 a 2005. Do Holandska pricestovali v roku 2015 spolu so svojimi rodičmi a tetou. Odvtedy sa tam nepretržite zdržiavajú. Dňa 7. novembra 2015 podali ich rodičia vo svojom mene a v mene K a L žiadosti o azyl, ktoré boli 17. februára 2017 zamietnuté. Tieto rozhodnutia o zamietnutí nadobudli právoplatnosť v roku 2018.
- 24 Dňa 4. apríla 2019 K a L podali následné žiadosti v zmysle článku 2 písm. q) smernice 2013/32, ktoré boli zamietnuté ako zjavne nedôvodné rozhodnutiami štátneho tajomníka pre spravodlivosť a bezpečnosť z 21. decembra 2020. K a L napadli tieto zamietavé rozhodnutia na Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (súd v Haagu zasadajúci v 's-Hertogenboschi, Holandsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, a tvrdia, že z dôvodu svojho dlhodobého pobytu v Holandsku prebrali normy, hodnoty a spôsob správania mladých ľudí vo svojom veku a že sa tak „prijali západný štýl života“. V dôsledku toho sa ako mladé ženy domnievajú, že majú možnosť sa samy rozhodovať o ich živote a budúcnosti, najmä pokiaľ ide o ich vzťahy s osobami mužského pohlavia, manželstvo, štúdium, prácu, ako aj vzdelávanie a prejav politických a náboženských názorov. Obávajú sa, že v prípade návratu do Iraku budú prenasledované z dôvodu identity, ktorú si vybudovali v Holandsku a ktorá sa vyznačuje osvojením si noriem, hodnôt a spôsobov správania, ktoré sú odlišné od noriem, hodnôt a spôsobov správania ich krajiny pôvodu, ktoré sa stali natoľko zásadnými pre ich identitu a svedomie, že by nemali byť nútené, aby sa ich zriekli. Tvrdia tak, že patria do „určitej sociálnej skupiny“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) smernice 2011/95.
- 25 K a L tiež tvrdia, že v dôsledku tohto dlhodobého pobytu v Holandsku sú už v tejto krajine zakorenené, a ak by ju mali opustiť, utrpeli by ujmu vo svojom vývoji. Táto ujma by sa pridala k ujme, ktorá vznikla v dôsledku dlhého obdobia neistoty, pokiaľ ide o získanie povolenia na pobyt v tomto členskom štáte.
- 26 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd v prvom rade pýta na výklad pojmu „príslušnosť k určitej sociálnej skupine“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) smernice 2011/95. Domnieva sa, že pojem „prijatie západného štýlu života“ odkazuje na rovnosť medzi ženami a mužmi, a najmä na právo žien na ochranu pred akýmkoľvek rodovo podmieneným násilím, právo nebyť nútené uzavrieť manželstvo, ako aj právo vyznávať alebo nevyznávať vieru, mať vlastné politické názory a možnosť ich vyjadrovať.
- 27 Tento súd pripomína, že podľa judikatúry Raad van State (Štátna rada, Holandsko) „ženy, ktoré prijali západný štýl života“, predstavujú príliš rôznorodú skupinu na to, aby ich bolo možné považovať za súčasť „určitej sociálnej skupiny“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) smernice 2011/95, a že podľa vnútroštátnej právnej praxe sa prípadné „prijatie západného štýlu života“ posudzuje ako dôvod prenasledovania buď na základe náboženstva, alebo politických názorov.
- 28 Uvedený súd sa v druhom rade pýta, ako sa má v konaní o posudzovaní žiadostí o medzinárodnú ochranu zohľadniť najlepší záujem dieťaťa zaručený článkom 24 ods. 2 Charty. V práve Únie nenachádza žiadnu zmienku o tom, ako by sa mal tento záujem zistiť.

- 29 V tejto súvislosti vnútroštátny súd pripomína, že podľa rozsudku zo 14. januára 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Návrat maloletej osoby bez sprievodu) (C-441/19, EU:C:2021:9, bod 45), pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musí v prvom rade brať do úvahy najlepší záujem dieťaťa v súlade s článkom 24 ods. 2 Charty, avšak kladie si otázku, či je s právom Únie zlučiteľná vnútroštátna právna prax, podľa ktorej príslušný orgán najprv rozhoduje o žiadosti o medzinárodnú ochranu tak, že všeobecne posúdi najlepší záujem dieťaťa, pričom žiadateľ môže napadnúť takto prijaté rozhodnutie až následne tým, že konkrétne preukáže, že tento záujem vyžaduje odlišné rozhodnutie.
- 30 V treťom rade tento súd, poukazujúc na to, že údajná ujma, ktorú K a L utrpeli v dôsledku neistoty vyplývajúcej z ich situácie v Holandsku, nesúvisí s dôvodmi prenasledovania v ich krajine pôvodu, sa pýta, či najlepší záujem dieťaťa napriek tomu nevyžaduje, aby sa pri posudzovaní žiadosti o medzinárodnú ochranu takáto ujma zohľadnila, a ak áno, akým spôsobom.
- 31 Vo štvrtom a v poslednom rade sa uvedený súd pýta, či je zlučiteľná s právom Únie vnútroštátna právna prax, podľa ktorej orgán rozhodujúci o „následnej žiadosti“ v zmysle článku 2 písm. q) smernice 2013/32 nie je povinný *ex offico* preskúmať právo žiadateľa na pobyt z „riadnych dôvodov“.
- 32 Za týchto okolností Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (súd v Haagu zasadaajúci v 's-Hertogenboschi) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 10 ods. 1 písm. d) smernice [2011/95] vykladať v tom zmysle, že západné normy, hodnoty a spôsoby správania, ktoré štátni príslušníci tretej krajiny preberú v dôsledku svojho pobytu na území členského štátu počas podstatnej časti tej fázy svojho života, v ktorej sa buduje ich identita, pričom sa neobmedzene zúčastňujú na spoločenskom živote, sa majú považovať za spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť, resp. za charakteristiky, ktoré sú také zásadné pre identitu, že osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla?
 2. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná, majú sa štátni príslušníci tretích krajín, ktorí – nezávisle od konkrétnych dôvodov – v dôsledku faktického pobytu v členskom štáte počas tej fázy svojho života, v ktorej sa buduje ich identita, prebrali porovnateľné západné normy a hodnoty, považovať za „príslušníkov určitej sociálnej skupiny“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) smernice [2011/95]? Má sa pritom otázka, či ide o „určitú sociálnu skupinu, ktorá má [vlastnú] identitu v príslušnej krajine“, posudzovať z pohľadu členského štátu, alebo sa to v spojení s článkom 10 ods. 2 smernice [2011/95] má vykladať v tom zmysle, že smerodajné je, že cudzinec môže preukázať, že v krajine pôvodu je považovaný za súčasť určitej sociálnej skupiny, resp. že mu tam jednoznačne prisudzujú takúto charakteristiku? Je požiadavka, podľa ktorej prijatie západného štýlu života môže odôvodniť postavenie utečenca len vtedy, keď sa zakladá na náboženských alebo politických dôvodoch, zlučiteľná s článkom 10 smernice [2011/95] v spojení so zásadou zákazu vyhodenia a právom na azyl?
 3. Je vnútroštátna právna prax, keď príslušný orgán v rámci posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu zvažuje najlepší záujem dieťaťa bez toho, aby ho (v každom konaní) najprv konkrétne zistil (resp. dal zistiť), zlučiteľná s právom Únie, najmä s článkom 24 ods. 2 [Charty] v spojení s článkom 51 ods. 1 Charty? Je odpoveď na túto otázku iná, ak členský štát musí posúdiť žiadosť o povolenie pobytu z riadnych dôvodov a najlepší záujem dieťaťa musí zohľadniť pri rozhodovaní o tejto žiadosti?

4. Akým spôsobom a v akom štádiu posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu sa musí vo svetle článku 24 ods. 2 Charty zohľadniť a zvážiť najlepší záujem dieťaťa, najmä ujma, ktorú maloletá osoba utrpela v dôsledku dlhodobého faktického pobytu v členskom štáte? Je pritom relevantné, či bol tento faktický pobyt legálny? Má pri zvažovaní najlepšieho záujmu dieťaťa v rámci tohto posudzovania význam, či členský štát o žiadosti o medzinárodnú ochranu rozhodol v lehotách stanovených právom Únie, či nebola splnená už predtým uložená povinnosť návratu a či členský štát opomenul vykonať odsun po tom, ako bolo vydané rozhodnutie o návrate, v dôsledku čoho mohol pokračovať faktický pobyt maloletej osoby v tomto členskom štáte?
5. Je vnútroštátna právna prax, keď sa rozlišuje medzi prvými a následnými žiadosťami o medzinárodnú ochranu v tom zmysle, že pri rozhodovaní o následnej žiadosti o medzinárodnú ochranu sa nezohľadňujú riadne dôvody, vo svetle článku 7 Charty v spojení s článkom 24 ods. 2 Charty zlučiteľná s právom Únie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a druhej otázke

- 33 Na úvod treba uviesť, že hoci vnútroštátny súd odkazuje, najmä vo svojej prvej otázke, na „západné normy, hodnoty a spôsoby správania, ktoré štátni príslušníci tretej krajiny preberú v dôsledku svojho pobytu na území členského štátu počas podstatnej časti tej fázy svojho života, v ktorej sa buduje ich identita, pričom sa neobmedzene zúčastňujú na spoločenskom živote“, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však vyplýva, že táto otázka sa v podstate týka skutočného stotožnenia sa týchto žien so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ako aj ich zámeru naďalej požívať túto rovnosť v ich každodennom živote.
- 34 Za týchto podmienok treba vychádzať z toho, že svojimi prvými dvoma prejudiciálnymi otázkami, ktoré možno preskúmať spoločne, sa tento súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 1 písm. d) a článok 10 ods. 2 smernice 2011/95 vykladať v tom zmysle, že v závislosti od podmienok panujúcich v krajine pôvodu možno ženy, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tejto krajiny vrátane tých maloletých a ktorých spoločnou charakteristikou je skutočné stotožnenie sa so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ktorá je zakotvená najmä v článku 2 ZEÚ, ku ktorému došlo počas ich pobytu v členskom štáte, považovať za príslušníčky „určitej sociálnej skupiny“, čo predstavuje „dôvod prenasledovania“, ktorý môže viesť k priznaniu postavenia utečenca.
- 35 V prvom rade je „utečenec“ v súlade s článkom 2 písm. d) smernice 2011/95 štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa z dôvodu oprávnenej obavy pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine nachádza mimo štátu svojej štátnej príslušnosti a nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny. Táto definícia preberá definíciu uvedenú v článku 1 časti A ods. 2 Ženevského dohovoru, ktorý, ako uvádza odôvodnenie 4 tejto smernice, poskytuje „základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov“.

- 36 Ustanovenia smernice 2011/95 treba preto vykladať nielen vzhľadom na jej celkovú štruktúru a účel, ale aj so zreteľom na rešpektovanie Ženevského dohovoru a iných relevantných Zmlúv, na ktoré odkazuje článok 78 ods. 1 ZFEÚ. Medzi tieto Zmluvy patrí najmä Istanbulský dohovor a CEDAW [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obeť domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, body 37 a 44 až 47].
- 37 Ako potvrdzujú články 1 a 3, ako aj článok 4 ods. 2 Istanbulského dohovoru, rovnosť medzi ženami a mužmi znamená najmä právo každej ženy na ochranu pred rodovým násilím, právo nebyť nútená uzavrieť manželstvo, ako aj právo vyznávať alebo nevyznávať vieru, mať vlastné politické názory a vyjadrovať ich a slobodne robiť vlastné životné rozhodnutia, najmä pokiaľ ide o vzdelanie, profesionálnu kariéru alebo činnosť vo verejnej sfére. To isté platí pre články 3, 5, 7, 10 a 16 CEDAW.
- 38 Okrem toho treba pri výklade ustanovení smernice 2011/95, ako sa uvádza v jej odôvodnení 16, rešpektovať práva uznané Chartou, ktorých uplatňovanie má táto smernica podporovať a ktorej článok 21 ods. 1 zakazuje akúkoľvek diskrimináciu okrem iného na základe pohlavia [pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. januára 2021, Bundesrepublik Deutschland (Postavenie osoby bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu ako utečenca), C-507/19, EU:C:2021:3, bod 39, a z 9. novembra 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Pojem „vážne bezprávie“), C-125/22, EU:C:2023:843, bod 60].
- 39 V druhom rade článok 10 ods. 1 smernice 2011/95 vymenúva v súvislosti s každým z piatich dôvodov prenasledovania, ktoré môžu v súlade s článkom 2 písm. d) tejto smernice viesť k priznaniu postavenia utečenca, prvky, ktoré musia členské štáty zohľadniť.
- 40 Pokiaľ ide konkrétne o dôvod „príslušnosti k určitej sociálnej skupine“, z tohto článku 10 ods. 1 písm. d) prvého pododseku vyplýva, že skupina sa považuje za „určitú sociálnu skupinu“, ak sú splnené dve kumulatívne podmienky. Na jednej strane osoby, ktoré by mohli do nej patriť, musia zdieľať aspoň jeden z troch identifikačných znakov, a to „prirodzenú charakteristiku“, „spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť“ alebo „charakteristiku [alebo presvedčenie, ktoré sú také zásadné] pre identitu alebo [svedomie], že osoba by nemala byť nútená, aby sa [ich] zriekla“. Na druhej strane táto skupina musí mať „[vlastnú] identitu“ v krajine pôvodu, „pretože je vnímaná ako odlišná od okolitej spoločnosti“ [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obeť domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 40].
- 41 Navyše druhý pododsek uvedeného článku 10 ods. 1 písm. d) okrem iného spresňuje, že „aspektom týkajúcim sa rodu vrátane rodovej identity sa venuje náležitá pozornosť na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny“. Toto ustanovenie treba vykladať s prihliadnutím na odôvodnenie 30 smernice 2011/95, podľa ktorého môže rodová identita súvisieť s určitými právnymi tradíciami alebo zvykmi [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obeť domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 41].
- 42 Pokiaľ ide o prvú podmienku identifikácie „určitej sociálnej skupiny“ stanovenú v článku 10 ods. 1 písm. d) prvom pododseku prvej začiarky smernice 2011/95, a to zdieľanie aspoň jedného z troch identifikačných znakov uvedených v tomto ustanovení, Súdny dvor už rozhodol, že skutočnosť, že ide o ženské pohlavie, je prirodzenou charakteristikou, a preto postačuje na splnenie tejto podmienky [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obeť domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 49].

- 43 Okrem toho ženy zdieľajúce ďalší spoločný znak, akým je napríklad iná prirodzená charakteristika, alebo spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť, akým je osobitná rodinná situácia alebo charakteristika, alebo presvedčenie, ktoré sú také zásadné pre identitu alebo svedomie, že tieto ženy by nemali byť nútené, aby sa ich zriekli, môžu z tohto dôvodu tiež splniť uvedenú podmienku [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obete domáceho násillia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 50].
- 44 V tejto súvislosti na jednej strane, ako uvádza generálny advokát v bode 34 svojich návrhov, skutočné stotožnenie sa ženy so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, keďže predpokladá vôľu požívať túto rovnosť v jej každodennom živote, znamená možnosť slobodne robiť svoje vlastné životné rozhodnutia, najmä pokiaľ ide o jej vzdelanie a profesionálnu kariéru, rozsah a povahu jej činností vo verejnej sfére, možnosť dosiahnutia ekonomickej nezávislosti prostredníctvom práce mimo domova, rozhodovanie o tom, či bude žiť sama alebo s rodinou, a voľbu svojho partnera, čo sú voľby, ktoré sú zásadné pre určenie jej identity. Za týchto podmienok možno skutočné stotožnenie sa štátnej príslušníčky tretej krajiny so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi považovať za „charakteristiku [alebo presvedčenie, ktoré sú také zásadné] pre identitu alebo [svedomie], že osoba by nemala byť nútená, aby sa [ich] zriekla“. V tejto súvislosti je irelevantná okolnosť, že táto štátna príslušníčka sa nedomnieva, že tvorí skupinu s ostatnými štátnymi príslušníkmi tretích krajín alebo so všetkými ženami, ktoré sa stotožňujú s touto základnou hodnotou.
- 45 Na druhej strane okolnosť, že mladé ženy, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, sa zdržiavali v hostiteľskom členskom štáte počas tej fázy svojho života, počas ktorej sa buduje identita osoby, a že sa počas tohto pobytu skutočne stotožnili so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, môže predstavovať „spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) prvého pododseku prvej zarážky smernice 2011/95.
- 46 V dôsledku uvedeného je potrebné konštatovať, že tieto ženy, vrátane maloletých, spĺňajú prvú podmienku identifikácie „určitej sociálnej skupiny“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) prvého pododseku prvej zarážky smernice 2011/95.
- 47 Podľa článku 10 ods. 2 tejto smernice sa príslušný vnútroštátny orgán musí ubezpečiť, že charakteristika súvisiaca s príslušnosťou k určitej sociálnej skupine je dotknutej osobe v jej krajine pôvodu prisudzovaná v zmysle článku 2 písm. n) uvedenej smernice, aj keď táto osoba v skutočnosti takú charakteristiku nemá.
- 48 Pokiaľ ide o druhú podmienku identifikácie „určitej sociálnej skupiny“ stanovenú v článku 10 ods. 1 písm. d) prvom pododseku druhej zarážky tej istej smernice a týkajúcu sa „[vlastnej] identity“ v príslušnej krajine, treba konštatovať, že ženy môžu byť vnímané okolitou spoločnosťou ako odlišné a v tejto spoločnosti im môže byť priznaná vlastná identita, najmä z dôvodu sociálnych, morálnych alebo právnych noriem platných v ich krajine pôvodu [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obete domáceho násillia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 52].
- 49 Túto druhú podmienku spĺňajú aj ženy, ktoré majú dodatočnú spoločnú charakteristiku, ako je skutočné stotožnenie sa so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ak sociálne, morálne alebo právne normy platné v ich krajine pôvodu majú za následok, že tieto ženy sú z dôvodu tejto spoločnej charakteristiky tiež vnímané okolitou spoločnosťou ako odlišné [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obete domáceho násillia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 53].

- 50 V tomto kontexte treba spresniť, že prináleží príslušným orgánom členského štátu, aby určili, ktorá okolitá spoločnosť je relevantná na posúdenie existencie tejto sociálnej skupiny. Táto spoločnosť sa môže zhodovať s celou treťou krajinou pôvodu žiadateľa o medzinárodnú ochranu alebo môže byť viac ohraničená napríklad na časť územia alebo obyvateľstva tejto tretej krajiny [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obe domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 54].
- 51 Z uvedeného vyplýva, že ženy, vrátane maloletých, ktorých spoločnou charakteristikou je stotožnenie sa so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ku ktorému došlo počas ich pobytu v členskom štáte, možno v závislosti od okolností panujúcich v krajine pôvodu považovať za príslušníčky „určitej sociálnej skupiny“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) smernice 2011/95.
- 52 S prihliadnutím na pochybnosti vnútroštátneho súdu treba ešte spresniť, že sa nevyžaduje, aby skutočné stotožnenie sa týchto žien so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi malo politickú alebo náboženskú povahu, aby sa mohla v ich prípade uznať existencia dôvodu prenasledovania v zmysle tohto ustanovenia. Nič to však nemení na tom, že takéto stotožnenie sa možno prípadne tiež chápať ako dôvod prenasledovania na základe náboženstva alebo politických názorov.
- 53 V treťom rade, pokiaľ ide o posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu vrátane „následnej žiadosti“ založenej na dôvode prenasledovania, ktorý predstavuje príslušnosť k určitej sociálnej skupine, prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom overiť, či osoba, ktorá sa odvoláva na tento dôvod prenasledovania, má „oprávnené obavy“, že bude vo svojej krajine pôvodu prenasledovaná z dôvodu tejto príslušnosti v zmysle článku 9 ods. 1 a 2 tejto smernice [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obe domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 59].
- 54 Po prvé na účely takéhoto posúdenia musí príslušný vnútroštátny orgán zohľadniť, ako je spresnené v článku 9 ods. 2 písm. f) uvedenej smernice, že čin prenasledovania v zmysle článku 1 časti A Ženevského dohovoru môže okrem iného nadobúdať formu činu špecifického „pre pohlavie“.
- 55 V tejto súvislosti na jednej strane článok 60 ods. 1 Istanbulskeho dohovoru stanovuje, že rodovo podmienené násilie na ženách, ktoré sa v súlade s článkom 3 tohto dohovoru musí chápať ako porušenie ľudských práv a forma diskriminácie žien, musí byť uznané ako forma prenasledovania v zmysle článku 1 časti A ods. 2 Ženevského dohovoru. Na druhej strane tento článok 60 ods. 2 ukladá zmluvným stranám povinnosť zabezpečiť, aby sa na každý z dôvodov prenasledovania stanovených Ženevským dohovorom uplatňoval rodovo citlivý výklad, a teda vrátane dôvodu prenasledovania založeného na príslušnosti k určitej sociálnej skupine.
- 56 Po druhé podľa článku 4 ods. 1 smernice 2011/95 členské štáty môžu považovať za povinnosť žiadateľa predložiť čo najskôr všetky náležitosti potrebné na zdôvodnenie jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu. To však nemení nič na tom, že orgány členských štátov musia v prípade potreby aktívne spolupracovať s týmto žiadateľom na účely určenia a doplnenia skutočností relevantných pre jeho žiadosť [pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2002, Secretary of State for the Home Department (Postavenie osoby bez štátneho občianstva palestínskeho pôvodu ako utečenca), C-349/20, EU:C:2022:151, bod 64]. Okrem toho, ak členské štáty využijú možnosť, ktorú im toto ustanovenie poskytuje, tento článok 4 ods. 5 ešte stanovuje, že v situácii, keď niektoré aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené listinnými alebo inými

dôkazmi, nevyžadujú tieto aspekty potvrdenie, ak sú splnené kumulatívne podmienky uvedené v tomto odseku 5. Medzi tieto podmienky patrí koherentnosť a vierohodnosť vyhlásení žiadateľa a jeho všeobecná dôveryhodnosť [pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 2023, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Politické názory v hostiteľskom členskom štáte), C-151/22, EU:C:2023:688, bod 44].

- 57 Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že vyhlásenia žiadateľa o medzinárodnú ochranu sú len východiskovým bodom procesu posudzovania skutočností a okolností vedeného príslušnými orgánmi, ktoré majú často lepšie postavenie ako žiadateľ, pokiaľ ide o prístup k určitému druhu dokumentov [pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, body 65 a 66; z 19. novembra 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská a azylová služba), C-238/19, EU:C:2020:945, bod 52, a z 9. novembra 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Pojem „vážne bezprávie“), C-125/22, EU:C:2023:843, bod 47].
- 58 Bolo by teda v rozpore s článkom 4 smernice 2011/95 domnievať sa, že iba žiadateľovi prináleží, aby predložil všetky náležitosti potrebné na zdôvodnenie jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu, a najmä skutočnosť, že na jednej strane by mohol byť vo svojej krajine pôvodu vnímaný ako príslušník určitej sociálnej skupiny v zmysle článku 10 ods. 1 tejto smernice, a na druhej strane, že mu v tejto krajine hrozí z tohto dôvodu prenasledovanie [pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská služba a azyl), C-238/19, EU:C:2020:945, body 54 a 55].
- 59 Po tretie v súlade s článkom 4 ods. 3 smernice 2011/95 posúdenie opodstatnenosti obavy žiadateľa z prenasledovania zo strany príslušných vnútroštátnych orgánov musí mať individuálnu povahu a musí sa vykonať v každom jednotlivom prípade opatrne a obozretne a byť založené výlučne na konkrétnom posúdení skutočností a okolností, s cieľom určiť, či zistené okolnosti predstavujú takú hrozbu, že dotknutá osoba sa môže vzhľadom na svoju individuálnu situáciu odôvodnene obávať, že bude skutočne vystavená prenasledovaniu v prípade, že by sa musela vrátiť do svojej krajiny pôvodu [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. septembra 2023, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Politické názory v hostiteľskom členskom štáte), C-151/22, EU:C:2023:688, bod 42, a zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obete domáceho násillia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 60].
- 60 V tomto kontexte článok 10 ods. 3 písm. b) smernice 2013/32 ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť jednak to, aby sa rozhodnutia o žiadostiach o medzinárodnú ochranu prijímali po primeranom posúdení, počas ktorého boli získané presné a aktuálne informácie z rôznych zdrojov, ako sú EASO a UNHCR a relevantné medzinárodné organizácie pre ľudské práva, týkajúce sa všeobecnej situácie panujúcej v krajinách pôvodu žiadateľov, a aby sa jednak takéto informácie sprístupnili pracovníkom zodpovedným za posudzovanie žiadostí a prijímanie rozhodnutí.
- 61 Na tento účel, ako vyplýva z bodu 36 písm. x) usmernení UNHCR o medzinárodnej ochrane č. 1, ktoré sa týkajú prenasledovania na základe rodu v rámci článku 1 časti A ods. 2 Ženevského dohovoru, príslušné vnútroštátne orgány musia zhromažďovať informácie o krajine pôvodu, ktoré sú relevantné na účel posúdenia žiadostí žien, ako je ich postavenie pred zákonom, ich politické, hospodárske a sociálne práva, kultúrne a sociálne zvyky krajiny a dôsledky nedodržiavania týchto zvykov, výskyt škodlivých tradičných praktík, výskyt a formy násillia hláseného voči ženám, ochrana, ktorú majú k dispozícii, tresty, ktoré hrozia páchatelom takehoto

násilia, a riziká, ktoré žene hrozia, ak sa po podaní takejto žiadosti vráti do svojej krajiny pôvodu [rozsudok zo 16. januára 2024, Intervyuirasht organ na DAB pri MS (Ženské obeť domáceho násilia), C-621/21, EU:C:2024:47, bod 61].

- 62 Po štvrté treba spresniť, že skutočné stotožnenie sa štátnej príslušníčky tretej krajiny so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ku ktorému došlo počas jej pobytu v členskom štáte, nemožno kvalifikovať ako okolnosť, ktorú táto štátna príslušníčka vytvorila svojím vlastným rozhodnutím od opustenia krajiny pôvodu v zmysle článku 5 ods. 3 smernice 2011/95, ani za činnosť, ktorej výlučným alebo hlavným cieľom bolo vytvorenie potrebných podmienok pre požadovanie medzinárodnej ochrany v zmysle jej článku 4 ods. 3 písm. d). Stačí totiž konštatovať, že ak je takáto identifikácia z právneho hľadiska dostatočne preukázaná, nemožno ju v žiadnom prípade stotožňovať so zneužívajúcimi postupmi a účelovým využitím konania, proti ktorým sú tieto ustanovenia namierené [pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. februára 2024, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Následná náboženská konverzia), C-222/22, EU:C:2024:192, body 32 a 34].
- 63 V prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu najmä overiť, či sa žalobkyne vo veci samej skutočne stotožňujú so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi v jej aspektoch opísaných v bodoch 37 a 44 tohto rozsudku tým, že sa ju snažia požívať vo svojom každodennom živote, a teda táto hodnota predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich identity, a či by ich v dôsledku toho okolitá spoločnosť v krajine pôvodu vnímala ako odlišné. Okolnosť, že by sa mohli vyhnúť skutočnému riziku prenasledovania vo svojej krajine pôvodu z dôvodu tejto identifikácie tým, že budú zdržanlivé v jej prejavovaní, nemožno v tejto súvislosti zohľadniť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. novembra 2013, X a i., C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 70, 71, 74 a 75).
- 64 S prihliadnutím na vyššie uvedené treba na prvé dve otázky odpovedať tak, že článok 10 ods. 1 písm. d) a článok 10 ods. 2 smernice 2011/95 sa má vykladať v tom zmysle, že v závislosti od podmienok panujúcich v krajine pôvodu možno ženy, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tejto krajiny vrátane tých maloletých a ktorých spoločnou charakteristikou je ich skutočné stotožnenie sa so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ku ktorému došlo počas ich pobytu v členskom štáte, považovať za príslušníčky „určitej sociálnej skupiny“, čo predstavuje „dôvod prenasledovania“, ktorý môže viesť k priznaniu postavenia utečenca.

O tretej a štvrtej otázke

- 65 Na úvod treba uviesť, že druhou časťou tretej otázky sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 24 ods. 2 Charty v spojení s jej článkom 51 ods. 1 vykladať v tom zmysle, že bráni „vnútroštátnej právnej praxi“, podľa ktorej príslušný orgán v rámci žiadosti o povolenie na pobyt „z riadnych dôvodov“ posúdi najlepší záujem dieťaťa bez toho, aby ho „konkrétne zistil“.
- 66 Ako však uviedol generálny advokát v bode 67 svojich návrhov, ani z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ani zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by takáto žiadosť o povolenie na pobyt „z riadnych dôvodov“ bola predmetom sporu vo veci samej.
- 67 Hoci sa na prejudiciálne otázky týkajúce sa práva Únie vzťahuje prezumpcia relevantnosti, dôvodom návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je poskytnutie poradných stanovísk o všeobecných alebo hypotetických otázkach, ale potreba spojená s účinným vyriešením sporu (rozsudok zo 14. januára 2021, The International Protection Appeals Tribunal a i., C-322/19 a C-385/19, EU:C:2021:11, bod 53).

- 68 V rozsahu, v akom je cieľom druhej časti tretej otázky v skutočnosti získať poradné stanovisko Súdneho dvora, je preto táto časť neprípustná.
- 69 Prvou časťou svojej tretej otázky a svojou štvrtou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 24 ods. 2 Charty vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby príslušný vnútroštátny orgán rozhodol o žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej maloletou osobou bez toho, aby konkrétne určil v rámci posúdenia na individuálnom základe najlepší záujem tejto maloletej osoby.
- 70 V tomto kontexte sa tento súd tiež pýta, či a prípadne akým spôsobom treba zohľadniť existenciu ujmy, ktorá maloletej osobe údajne vznikla z dôvodu dlhodobého pobytu v členskom štáte, a neistotu týkajúcu sa jej povinnosti návratu.
- 71 S prihliadnutím na diskusie počas ústnej časti konania je dôležité hneď na úvod rozptýliť akékoľvek pochybnosti o prípadnej neprípustnosti týchto prejudiciálnych otázok z dôvodu, že K a L v súčasnosti už nie sú maloletými osobami v zmysle článku 2 písm. k) smernice 2011/95. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu totiž vyplýva, že v čase podania ich následných žiadostí, ktorých zamietnutie je predmetom konania vo veci samej, teda 4. apríla 2019, K a L mali menej ako 18 rokov.
- 72 Treba však pripomenúť, že článok 24 Charty, ktorý, ako sa uvádza v odôvodnení 16 smernice 2011/95, je jedným z článkov Charty, ktorých uplatňovanie má táto smernica podporovať, vo svojom odseku 2 stanovuje, že „pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa“.
- 73 Z článku 24 ods. 2 Charty, ako aj z článku 3 ods. 1 Medzinárodného dohovoru o právach dieťaťa, prijatého Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. novembra 1989, na ktorý výslovne odkazujú vysvetlivky k článku 24 Charty, vyplýva, že najlepší záujem dieťaťa sa musí zohľadniť nielen pri vecnom posúdení žiadostí týkajúcich sa detí, ale musí mať vplyv aj na rozhodovací proces vedúci k tomuto posúdeniu, a to prostredníctvom osobitných procesných záruk. Ako totiž uviedol Výbor Organizácie Spojených národov pre práva dieťaťa, výraz „najlepší záujem dieťaťa“ v zmysle tohto článku 3 ods. 1 odkazuje súčasne na hmotné právo, výkladovú zásadu a procesné pravidlo [pozri Všeobecný komentár č. 14 (2013) Výboru pre práva dieťaťa o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (článok 3 ods. 1), CRC/C/GC/14, bod 6].
- 74 Okrem toho článok 24 ods. 1 Charty spresňuje, že deti môžu slobodne vyjadrovať svoje názory a že tieto názory sa berú do úvahy pri otázkach, ktoré sa ich týkajú, s prihliadnutím na ich vek a vyspelosť.
- 75 V prvom rade, ako vyplýva z odôvodnenia 18 smernice 2011/95, keď členské štáty posudzujú najlepší záujem dieťaťa v rámci konania o medzinárodnej ochrane, musia riadne zohľadňovať najmä zásadu celistvosti rodiny, prospechu a sociálny rozvoj dieťaťa – čo zahŕňa jeho zdravie, rodinnú situáciu a vzdelanie – a hľadiská jej ochrany a bezpečnosti.
- 76 V tejto súvislosti článok 4 ods. 3 písm. c) smernice 2011/95 stanovuje, že posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa má vykonať na individuálnom základe a zahŕňa zohľadnenie veku žiadateľa na účel posúdenia, či by na základe osobných okolností žiadateľa činy, ktorým bol alebo

mohol byť žiadateľ vystavený, predstavovali prenasledovanie alebo vážne bezprávie. V tomto kontexte článok 9 ods. 2 písm. f) tejto smernice spresňuje, že takýto čin prenasledovania môže okrem iného nadobúdať formu činu osobitného charakteru „týkajúceho sa detí“.

- 77 Posúdenie dôsledkov, ktoré treba vyvodiť z veku žiadateľa, vrátane zohľadnenia jeho najlepšieho záujmu, ak je maloletý, patrí výlučne do právomoci príslušného vnútroštátneho orgánu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, body 69 a 70).
- 78 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že ak je žiadateľ o medzinárodnú ochranu maloletý, príslušný vnútroštátny orgán musí po individuálnom preskúmaní nevyhnutne zohľadniť pri posudzovaní dôvodnosti žiadosti maloletej osoby o medzinárodnú ochranu jej najlepší záujem.
- 79 V druhom rade z odôvodnenia 18 smernice 2011/95 vyplýva, že členské štáty majú v rámci konania o medzinárodnej ochrane zohľadňovať názory maloletej osoby v súlade s jej vekom a zrelosťou. Okrem toho podľa článku 14 ods. 1 štvrtého pododseku smernice 2013/32 členské štáty môžu vo vnútroštátnych právnych predpisoch určiť, v ktorých prípadoch sa maloletej osobe poskytne príležitosť na osobný pohovor. Ak má maloletý takúto možnosť, článok 15 ods. 3 písm. e) tejto smernice stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby sa tento pohovor viedol formou prispôbenu deťom. V tomto kontexte musia členské štáty v súlade s článkom 10 ods. 3 písm. d) uvedenej smernice zabezpečiť, aby príslušné vnútroštátne orgány mali v prípade potreby možnosť poradiť sa s odborníkmi o osobitných otázkach týkajúcich sa okrem iného problematiky detí.
- 80 S prihliadnutím na neexistenciu podrobnejších ustanovení v smernici 2011/95 a smernici 2013/32 prináleží členskému štátu, aby určil spôsob posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa v rámci konania o medzinárodnej ochrane, najmä okamih alebo okamihy, v ktorých sa má toto posúdenie uskutočniť, a jeho formu, pričom sa musí dodržať článok 24 Charty, ako aj ustanovenia pripomenuté v bodoch 75 až 79 tohto rozsudku.
- 81 V tejto súvislosti treba jednak spresniť, že v súlade s článkom 51 ods. 1 Charty musia členské štáty dodržiavať článok 24 ods. 2 Charty pri vykonávaní práva Únie, a teda aj keď posudzujú „následnú žiadosť“ v zmysle článku 2 písm. q) smernice 2013/32. Jednak vzhľadom na to, že článok 40 ods. 2 tejto smernice nijako nerozlišuje medzi prvou žiadosťou o medzinárodnú ochranu a následnou žiadosťou vzhľadom na povahu skutočností alebo zistení, ktoré môžu preukazovať, že žiadateľ spĺňa podmienky na uznanie za osobu požívajúcu medzinárodnú ochranu podľa smernice 2011/95, posúdenie skutočností a okolností, na ktorých sú založené tieto žiadosti, sa musí v oboch prípadoch vykonať v súlade s článkom 4 smernice 2011/95 [rozsudok z 10. júna 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Nové skutočnosti alebo zistenia), C-921/19, EU:C:2021:478, bod 40].
- 82 Pokiaľ ide o otázku, či a prípadne akým spôsobom treba zohľadniť existenciu ujmy, ktorú maloletá osoba údajne utrpela z dôvodu dlhodobého pobytu v členskom štáte a neistoty týkajúcej sa jej povinnosti návratu, ktoré by mohli byť pripísané členskému štátu zodpovednému za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej touto maloletou osobou, treba uviesť, podobne, ako to urobil vnútroštátny súd, že príslušným vnútroštátnym orgánom neprináleží posudzovať existenciu takejto ujmy v rámci konania, ktorého cieľom je určiť, či dotknutá osoba má z dôvodu svojej „príslušnosti k určitej sociálnej skupine“ v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) smernice 2011/95 oprávnenú obavu z prenasledovania v prípade návratu do svojej krajiny pôvodu.

- 83 Dlhodobý pobyt v členskom štáte, najmä ak sa zhoduje s obdobím, počas ktorého si maloletý žiadateľ budoval svoju identitu, by však mohol byť podľa článku 4 ods. 3 tejto smernice v spojení s článkom 24 ods. 2 Charty zohľadnený na účely posúdenia žiadosti o medzinárodnú ochranu založenej na dôvode prenasledovania, akým je „príslušnosť k určitej sociálnej skupine“, v zmysle článku 10 ods. 1 písm. d) uvedenej smernice.
- 84 S prihliadnutím na vyššie uvedené dôvody treba na prvú časť tretej otázky a štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 24 ods. 2 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby príslušný vnútroštátny orgán rozhodol o žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej maloletou osobou bez toho, aby konkrétne v rámci posúdenia na individuálnom základe zistil najlepší záujem tejto maloletej osoby.

O piatej otázke

- 85 Svojou piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 Charty v spojení s jej článkom 24 ods. 2 vykladať v tom zmysle, že bráni „vnútroštátnej právnej praxi“, ktorá umožňuje zohľadniť „riadne dôvody“ pri posudzovaní prvej žiadosti o medzinárodnú ochranu, ale nie pri posudzovaní „následnej žiadosti“ v zmysle článku 2 písm. q) smernice 2013/32.
- 86 Z dôvodov uvedených v bodoch 66 až 68 tohto rozsudku a ako v podstate uvádza generálny advokát v bode 73 svojich návrhov, je piata otázka neprípustná, keďže nesúvisí so sporom vo veci samej.

O trovách

- 87 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 10 ods. 1 písm. d) a článok 10 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

v závislosti od podmienok panujúcich v krajine pôvodu možno ženy, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tejto krajiny vrátane tých maloletých a ktorých spoločnou charakteristikou je ich skutočné stotožnenie sa so základnou hodnotou rovnosti medzi ženami a mužmi, ku ktorému došlo počas ich pobytu v členskom štáte, považovať za príslušníčky „určitej sociálnej skupiny“, čo predstavuje „dôvod prenasledovania“, ktorý môže viesť k priznaniu postavenia utečenca.

- 2. Článok 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bráni tomu, aby príslušný vnútroštátny orgán rozhodol o žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej maloletou osobou bez toho, aby konkrétne v rámci posúdenia na individuálnom základe zistil najlepší záujem tejto maloletej osoby.

Podpisy